

otwarcie się Kościoła kat. nastąpiło dopiero podczas Soboru Wat. II, kiedy wydano *Dekret o ekumenizmie*).

W Sztokholmie ogłoszono oficjalną odezwę, w której wezwano wszystkich chrześcijan do prakt. stosowania zasad wiary chrześc.; ważniejszymi konsekwencjami konferencji są: 1° powołanie do życia Komitetu Kontynuacji Pracy, który 1930 roku został przekształcony w Ekum. Radę Praktycznego Chrześcijaństwa; 2° utworzenie 1926 Międzynar. Instytutu Badań Społ.; 3° rozwój piśmiennictwa o problematyce ekum. (prasa, biuletyny informacyjne) oraz organizacja licznych seminariów ekum.; 4° powstanie 1948 z połączenia Praktycznego Chrześcijaństwa i → Wiary i Ustroju Ekumenicznej Rady Kościołów; 5° zorganizowanie 1937 w Oksfordzie II Świat. Konferencji Prakt. Chrześcijaństwa.

Die Stockholmer Weltkirchenkonferenz. Vorgeschichte, Dienst und Arbeit der Weltkonferenz für Praktisches Christentum, 19.-30.8.1925. Amtlicher Deutscher Bericht, B 1926; K. Karski, Dążenia ekumeniczne we współczesnym świecie. Wwa 1974, 1986², 42-47; W. Schweitzer, ÖkL 985-987; S. Nagy, Kościół na drogach jedności. Wr 1985, 36-44; K. Karski, KChJ 291-293; J. Bosch Navarro, Diccionario de ecumenismo. Navarra 1998 (Ekumenizm. Maty słownik, Wwa 2007, 366-367); H. Döring, RGG I (1998³) 1395; Z. Tonkiel, Zagadnienia wybrane z ekumenizmu. Skrypt dla studentów teologii, Siedlce 1999; P. Jaskóła, Zagadnienia ekumeniczne. Op 2001, 2004², 18-20; A.A. Napiórkowski, Zagadnienia ekumeniczne. Podręcznik dla studentów teologii, Kr 2001, 29-31; Z.J. Kijas, Ekumenizm, JPEDE 163-199; K. Karski, Od Edynburga do Porto Alegre. Sto lat dążeń ekumenicznych, Wwa 2007, 48-49; H. Niederschlag, Lexikon der Ökumene und Konfessionskunde, Fr 2007, 156-157.

Lucyna Cynarzewska-Wlazlik

SZTOKHOLMSKI RUCH, inicjatywy i wydarzenia organizujące współpracę Kościołów i wspólnot chrześc. w dziedzinie ekon., polit. i społ., zapoczątkowane 1925 w Sztokholmie; pierwotnie r.sz. rozwijał się w ramach → Praktycznego Chrześcijaństwa; 1948 połączył się z nurtem doktrynalnym (→ Wiara i Ustrój), tworząc Świat. Radę Kościołów (→ Ekumeniczna Rada Kościołów); obok Wiary i Ustroju oraz → Międzynarodowej Rady Misyjnej (→ Misja Światowa i Ewangelizacja) jest jednym z 3 gł. nurtów współcz. → ruchu ekumenicznego; termin „r.sz.” pochodzi od miejsca obrad pierwszej świat. konferencji Prakt. Chrześcijaństwa (→ Sztokholmska Światowa Konferencja Praktycznego Chrześcijaństwa); 1925-37 r.sz. współpracował zwł. z World Alliance for Promoting International Friendship through the Churches (→ alians II B 5), koncentrując się szczeg. na społ. problematyce.

S.C. Napiórkowski, *Historia ruchu ekumenicznego*, Lb 1972 (passim); S. Nagy, *Kościół na drogach jedności*, Wr 1985, 36-44; J.A. Burgess, EKLn III 831-833; W. Weiss, *Praktisches Christentum und Reich Gottes. Die ökumenische Bewegung Life and Work 1919-1937*, Gó 1991 (bibliogr.); K. Karski, KChJ 293-295; J. Bosch Navarro, *Diccionario de ecumenismo*, Navarra 1998 (Ekumenizm. Maty słownik, Wwa 2007, 366-367); H. Döring, RGG I (1998⁴) 1395; M. Conway, ECh III 273-275; K. Karski, *Od Edynburga do Porto Alegre*, Wwa 2007, 48-49; H. Niederschlag, *Lexikon der Ökumene und Konfessionskunde*, Fr 2007, 156-157.

Stanisław Józef Kozła

SZTUCZKO KAZIMIERZ STANISŁAW CSC, ur. 28 II 1867 w Mirosławiu, zm. 12 VIII 1949 w Chicago, pisarz, działacz polonijny.

W 1883 wstąpił do zgromadzenia w Notre Dame (stan Indiana), gdzie ukończył niższe seminarium, nowicjat i studia filoz.-teol.; 1891 przyjął święcenia kapł.; 1891-93 był asystentem parafii pod wezwaniem św. Jadwigi w South Bend (stan Indiana); zorganizował towarzystwo oświatowe, zajmujące się wystawianiem sztuk dramatycznych, urządzaniem programów na uroczystości rel. i patriotyczne; 1892 założył m.in. towarzystwo ministrantów; 1893-1949 był prob. parafii pod wezw. Świętej Trójcy w Chicago; 1905-06 nadzorował budowę nowego kościoła; od 1909 wydawał „Odgłos Trójcowa”. Miesięcznik parafii Świętej Trójcy; 1910 otworzył pol.-kat. szkołę średnią; założył liczne stowarzyszenia kat., m.in. Tow. Pań Dobroczyńności pod wezwaniem św. Józefa, Tow. Dorastającej Młodzieży, Towarzystwo św. Jana Nepomucena oraz Tow. Imienia Maryi; 1901 wziął udział w obradach II Kongresu Pol.-Kat. w Buffalo, a nast. został członkiem powołanego Komitetu Wykonawczego; podczas I wojny świat. organizował różne

komitety pomocy dla Polski; 1918 wziął udział w Kongresie Wychodźstwa Pol. w Ameryce, zorganizowanym w Detroit i powołał lokalny Wydz. Narodowy Pol.; zabiegał o otwieranie w Polsce domów zgom. Świętego Krzyża; w czasie II wojny świat. wstąpił do Rady Polonii Amer. i powołał w Chicago jej lokalny komitet ratunkowy; 1939 utworzył Oddział Amer. Czerwonego Krzyża; publikował na łamach „Przeglądu Kościelnego”. Organu Zjednoczenia Kapłanów Polskich w Ameryce, „Dziennika Zjednoczenia”, „Dziennika Związkowego” i „Przeglądu Katolickiego”; 1932 został odznaczony orderem Polonia Restituta.

Książka jubileuszowa parafii św. Trójcy 1893-1943, Ch 1943; *Who's Who in Polish America*, NY 1943, 1970, 450; *Odszedł wielki kapłan polski ks. Kazimierz Sz. C.S.C.* *Naród Polski* 63(1949) z. 18; *Dzieje parafii Świętej Trójcy*, Ch 1973; *A History of the Parishes of the Archdiocese of Chicago*, Ch 1980, 407-409, 891; D.E. Pienkos, *PNA. A Centennial History of the Polish National Alliance of the United States of North America*, NY 1984 (passim).

Roman Nir

SZTUKA (gr. *technē*, łac. *ars*), dziedzina działalności artyst. wyróżniana ze względu na reprezentowane przez nią wartości est. oraz klasyfikowana na podstawie określonych cech stylowych.

I. POJĘCIE – Od V w. prz.Chr. do XVI w. po Chr. sz. oznaczała wytwarzanie wg reguł; do początku epoki nowoz. rozumiano przez nią umiejętność zrobienia czegoś (np. domu, wazy, płaszcza, a także napisanie listu); istniały różne rodzaje sz., a łączyła je konieczność znajomości reguł, na których opierała się dana umiejętność (stad poezja, o której sądzono, że powstaje z natchnienia muz, nie była zaliczana do sz.); myśliciele renes., a także malarze, rzeźbiarze i architekci dążyli do oddzielenia swojej twórczości od działalności rzemieślników, co miało podnosić ich prestiż; w XVI w. zaczęto używać określenia *arti del disegno* (sz. rysunku lub sz. rysunkowe), sądzono bowiem, że rysunek jest najbardziej podstawowym elementem w pracy malarza, rzeźbiarza i architekta (G. Vasari, *Le vite de più eccellenti architetti, pittori, et scultori italiani*, Fi 1550; V. Danti, *Il primo libro del trattato delle perfette proporzioni*, Fi 1567); przed XVIII w. podejmowano wiele prób terminologicznego uporządkowania rodzajów sz.; pojawiły się określenia – „sz. umysłowe”, stanowiące wytwór umysłu przeznaczony dla in. umysłów (G. Manetti, *De dignitate et excellentia hominis*, Bas 1532), oraz „sz. szlachetne i pamięciowe”, obejmujące poezję, malarstwo i rzeźbę jako dziedziny doskonalsze i trwalsze od innych (G.P. Capriano, *Della vera poetica*, Ve 1555) i (w przeciwieństwie do wytworów rzemieślniczych, będących odpowiedzią na konkretne potrzeby) powstające, by zachować w pamięci różne rzeczy i zdarzenia (L. Castelvetro, *Correttione d'alcune cose del Dialogo delle lingue di Benedetto Varchi*, Pd 1572).

Klasyczna definicja sz. jako aktu wytwarzania piękna ukształtowała się między 2. poł. XVIII a końcem XIX w., a istotną rolę odegrało w tym procesie dzieło Ch. Batteuxa *Les beaux arts réduits à un même principe* (P 1747); do tytułowych sz. pięknych zaliczył on gł. malarstwo, rzeźbę, muzykę, poezję oraz taniec, a także architekturę i wymowę; sformułowana wówczas definicja pojęcia „sz.” opierała się na założeniu, że jej celem i największą wartością jest piękno, które osiąga, naśladowując rzeczywistość; w XX w. okazała się ona niewystarczająca w związku z upowszechnieniem się fotografii i filmu, a później też sz. wideo, performansu czy land artu.

II. KLASYFIKACJA – W starożytności pojęciem „sz.” określano każdą umiejętność wytwarzania rzeczy wg reguł, dlatego wyraźnie podkreślano ich znaczenie; → sofisci za kryterium podziału przyjęli cel „sz.”, czyli użyteczność lub przyjemność; dla Platona ważny był stosunek do rzeczywistości – wytwarzanie lub naśladowanie, stad rozróżniał on sz. wytwórcze i sz. naśladowcze; Arystoteles dzielił sz. na uzupełniające i naśladowujące przyrodę; najbardziej rozpowszechniony był podział na sz. wolne (*artes liberales*) i pospolite (*artes vulgares*).